

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

април – юни 2013 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

В края на юни 2013 г. парите в обращение¹ в номинално изражение достигнаха 9170.2 млн. лв. За едногодишен период, спрямо края на юни 2012 г., стойността им отбеляза нарастване в размер на 646.7 млн. лв., или 7.59%, докато през предходния едногодишен период (юни 2011 г. – юни 2012 г.) беше отчетен прираст от 735.1 млн. лв., или 9.44%.

Динамиката на парите в обращение през второто тримесечие на 2013 г. отбеляза тенденция към бавно нарастване след отчетеното намаление за първите три месеца на годината. Спрямо края на предходното тримесечие парите в обращение се увеличиха с

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г.

338.0 млн. лв., или с 3.83%, което надвишава с 0.71 процентни пункта нарастването им, отчетено за същия период на 2012 г. В рамките на разглеждания период парите в обращение отбелязаха най-голямо увеличение през април 2013 г. в резултат от по-активното теглене на налични пари във връзка със струпуването на почивни и празнични дни през месец май.

Пари в обращение (млн. лв.)

	30.VI.2012	31.III.2013	30.VI.2013	Изменение	
				в %	в %
	1	2	3	к.(3-1)/1	к.(3-2)/2
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ - общо, в т.ч.	8 523.5	8 832.3	9 170.2	7.59%	3.83%
<i>Банкноти</i>	8 339.8	8 637.2	8 971.0	7.57%	3.86%
<i>Разменни монети</i>	177.9	189.0	193.0	8.45%	2.10%
<i>Възпоменателни монети</i>	5.8	6.1	6.3	8.30%	3.16%

В края на юни 2013 г. дялът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.83%, като спрямо края на предходното тримесечие той е нараснал с 0.04 пр.п. За едногодишен период е отчетено намаление от 0.01 пр.п.

Към 30 юни 2013 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 2.10%. През второто тримесечие той е намалял с 0.04 пр.п., а за едногодишен период е нараснал с 0.01 пр.п.

В края на второто тримесечие на 2013 г. дялът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.07% и остава без промяна спрямо нивото, достигнато в края на 2012 г.

В изпълнение на монетната си програма за 2013 г. и на основание чл. 25, ал. 1 от Закона за Българската народна банка през второто тримесечие на годината БНБ пусна в обращение златна възпоменателна монета с номинална стойност 100 лева „Св. Св. Константин и Елена“.

Средната банкнота в обращение в края на второто тримесечие на 2013 г. е на стойност 27.47 лв. Спрямо края на предходното тримесечие стойността ѝ се е понижила с 0.26 лв., а за едногодишен период е нараснала с 0.59 лв.

Стойността на средната разменна монета в обращение в края на второто тримесечие е 0.13 лв. и остава без промяна както спрямо нивото от края на предходното тримесечие, така и спрямо края на 2012 г.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

Към 30 юни 2013 г. общата стойност на банкнотите в обращение е 8971.0 млн. лв. В края на второто тримесечие на 2013 г. в обращение са 326.6 млн. бр. банкноти, които са с 15.0 млн. бр., или с 4.83% повече в сравнение с края на първото тримесечие. По отношение на стойността им нарастването спрямо края на предходното тримесечие е в размер на 333.8 млн. лв., или 3.86%.

Спрямо края на предходното тримесечие в структурата на банкнотите в обращение по стойност са настъпили следните изменения:

- с 0.43 процентни пункта намалява дялът на банкнотите от купюра 100 лева;
- дяловете на останалите купюри банкноти от 2, 5, 10, 20 и от 50 лева нарастват съответно с 0.02, 0.05, 0.10, 0.24 и 0.03 пр.п.

Номиналната стойност на банкнотите от 50 лева в обращение в края на юни 2013 г. е в размер на 3164.4 млн. лв., което им отрежда най-големия дял (35.27%) в общата стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял е стойността на банкнотите от 2 лева – 0.86%.

В структурата по брой на банкнотите в обращение през отчетния период се наблюдават следните промени:

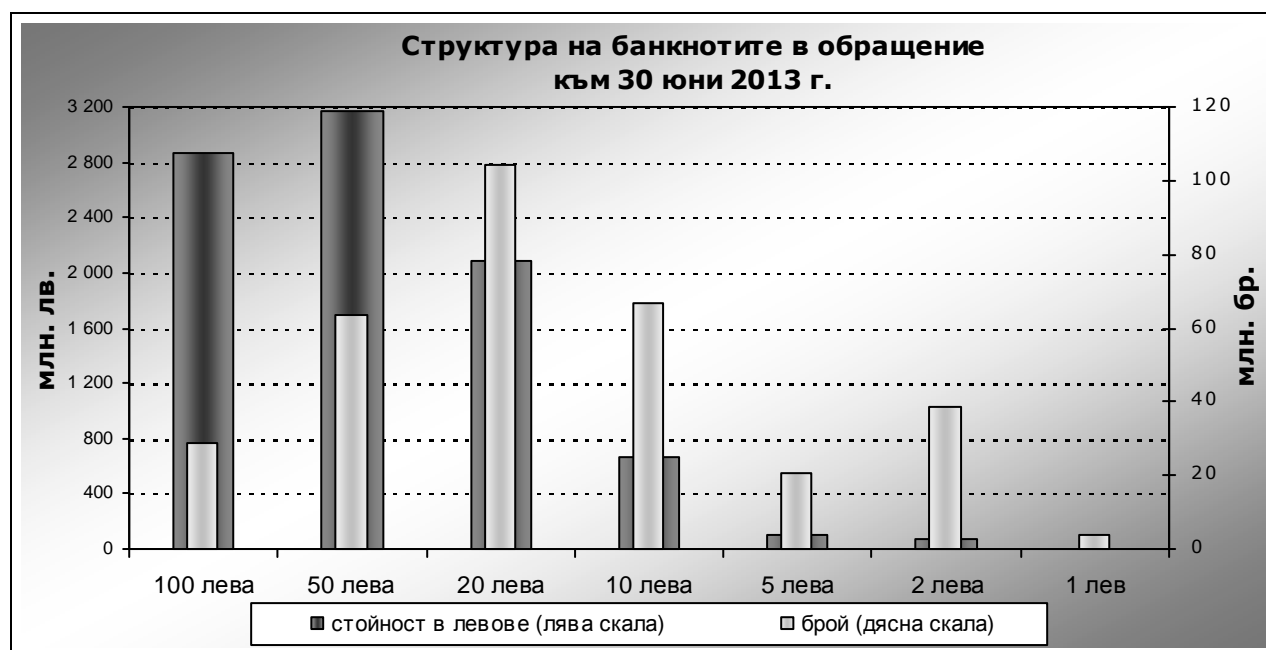
- намалява дялът на купюрите от 50 и 100 лева, съответно с 0.17 и 0.20 пр.п.;
- нараства дялът на купюрите от 2, 5, 10 и 20 лева, съответно с 0.10, 0.20, 0.08 и 0.04 пр.п.

С най-голям дял в общия брой на банкнотите в обращение в края на второто тримесечие на 2013 г. е купюрата от 20 лева (31.97%), като в обращение са 104.4 млн. бр. банкноти от тази купюра.

За едногодишен период (спрямо края на юни 2012 г.) броят на банкнотите в обращение е нараснал с 16.3 млн., или с 5.25%, при нарастване от 5.68%, отчетено през предходния едногодишен период (юни 2011 г. – юни 2012 г.). Спрямо края на юни 2012 г. стойността на банкнотите в обращение се е увеличила с 631.2 млн. лв., или със 7.57%, при отчетено нарастване от 9.48% през предходния едногодишен период.

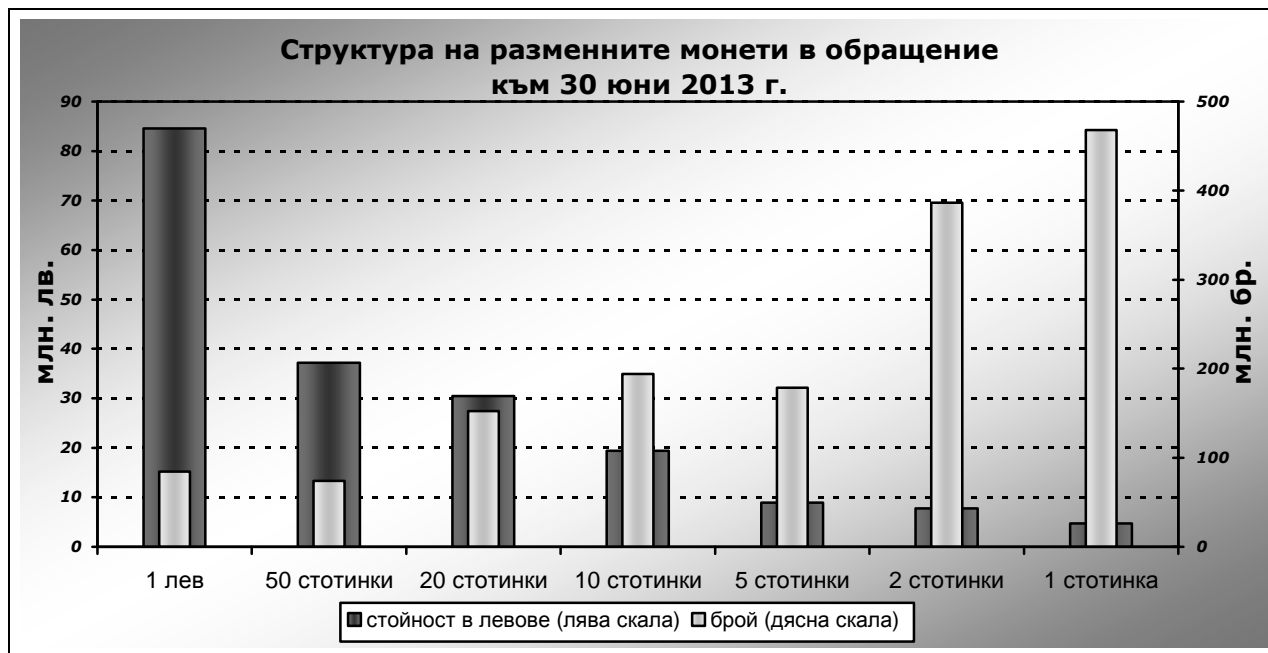
Нарастване на дела на банкнотите в обращение по брой за едногодишен период е отчетено при купюрите от 2, 50 и 100 лева, съответно с 0.23, 0.57 и 0.46 пр.п. В края на юни 2013 г. броят на банкнотите от тези купюри в обращение им отрежда дялове, както следва: купюра 2 лева – 11.86%, купюра 50 лева – 19.38%, и купюра 100 лева – 8.78%.

За същия период намаление на дела на банкнотите в обращение по брой е отчетено при купюрите от 5, 10 и 20 лева съответно с 0.05, 0.77 и 0.38 пр.п. Дяловете на тези купюри в обращение в края на юни 2013 г. са съответно 6.33% за купюра 5 лева, 20.45% за купюра 10 лева и 31.97% за купюра 20 лева.

Броят на разменните монети в обращение към края на юни 2013 г. се е увеличил в сравнение с края на март с 30.5 млн., или с 2.03%, и достигна 1538.2 млн. бр. По отношение на съвкупната им стойност за същия период е отчетено нарастване от 4.0 млн. лв., или 2.10%. За едногодишен период прирастът им по брой е 124.5 млн. броя (8.81%), а по стойност е 15.0 млн. лв. (8.45%).

В края на юни 2013 г. делът на монетите от 1 и 2 стотинки и от 1 лев в общия брой монети в обращение е нараснал в сравнение с края на март съответно с 0.07, 0.10 и 0.04 пр.п., а за същия период при монетите от 5, 10, 20 и 50 стотинки е отбелязано намаление на дела им. То е в рамките от 0.02 пр.п. за монетите от 50 стотинки до 0.06 пр.п. за монетите от 10 и 20 стотинки.

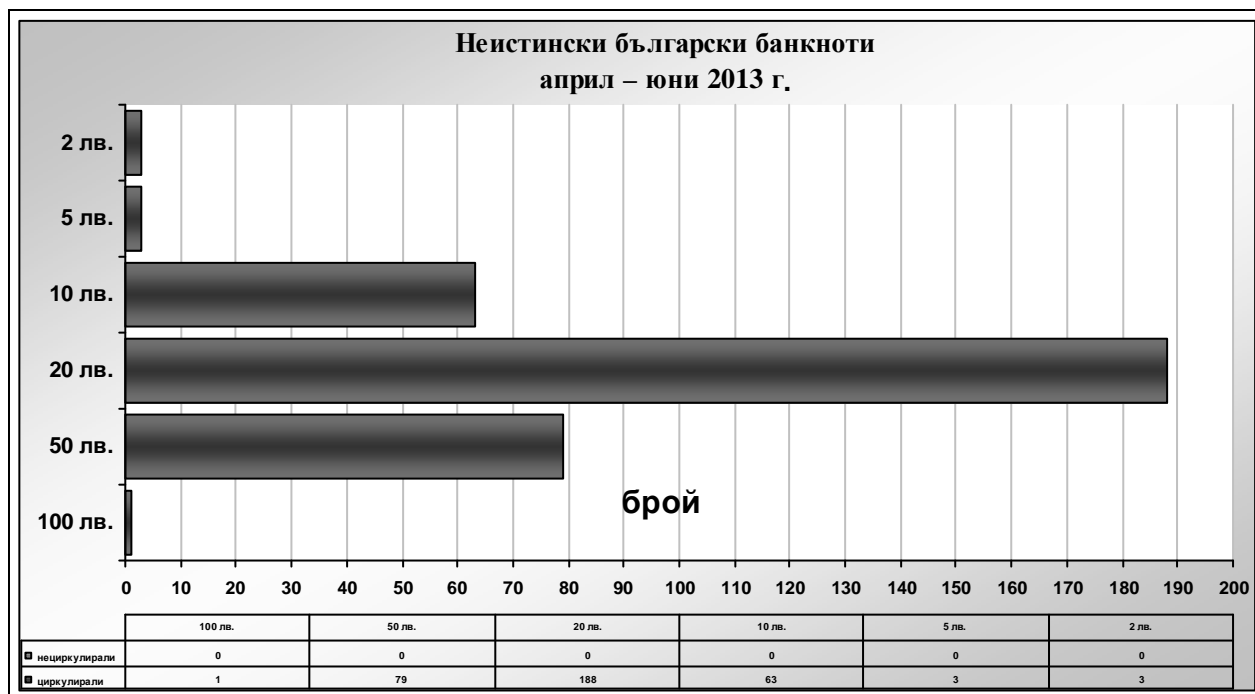
Дългосрочната тенденция към постоянно нарастване на годишна база на броя на разменните монети в обращение се запазва. Продължава тенденцията по-бързо в паричното обращение да нараства броят на монетите с по-ниска номинална стойност, което е в основата на настъпващите промени в дяловете на отделните номинали в общия брой на монетите в обращение. За едногодишен период делът на монетите от 1 и 2 стотинки по брой е нараснал съответно с 0.22 и 0.42 пр.п., а на монетите от 5, 10, 20 и 50 стотинки е намалял спрямо края на юни 2012 г. съответно с 0.22, 0.26, 0.17 и 0.02 пр.п. За същия период делът на монетата от 1 лев е нараснал с 0.03 пр.п.

Към 30 юни 2013 г. с най-голям дял в общия брой монети в обращение е разменната монета от 1 стотинка (30.43%), а с най-малък дял – разменната монета от 50 стотинки (4.83%).

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През второто тримесечие на 2013 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са регистрирани и задържани общо 337 броя неистински български банкноти, циркулирали в паричното обращение. Те са с 256 броя, или с 43.17% по-малко от броя на задържаните през първото тримесечие. Относителният дял на задържаните през второто тримесечие неистински банкноти спрямо общия брой на банкнотите в обращение към 30 юни 2013 г. е 0.000103%, а делът на общо задържаните неистински български банкноти от началото на годината е 0.000285%.

От общия брой на задържаните през второто тримесечие на 2013 г. неистински български банкноти най-голям е делът на купюрата от 20 лева (55.79%), с относителен дял от 0.000218% спрямо общия брой на банкнотите от тази купюра в обращение към 30 юни 2013 г.. Дяловете на неистинските банкноти от 10 и 50 лева са съответно 18.69% и 23.44% от общо задържаните неистински банкноти през второто тримесечие, а тези от 2, 5 и 100 лева са 7 броя с общ дял от 2.08% от всичко задържаните през разглеждания период неистински банкноти.

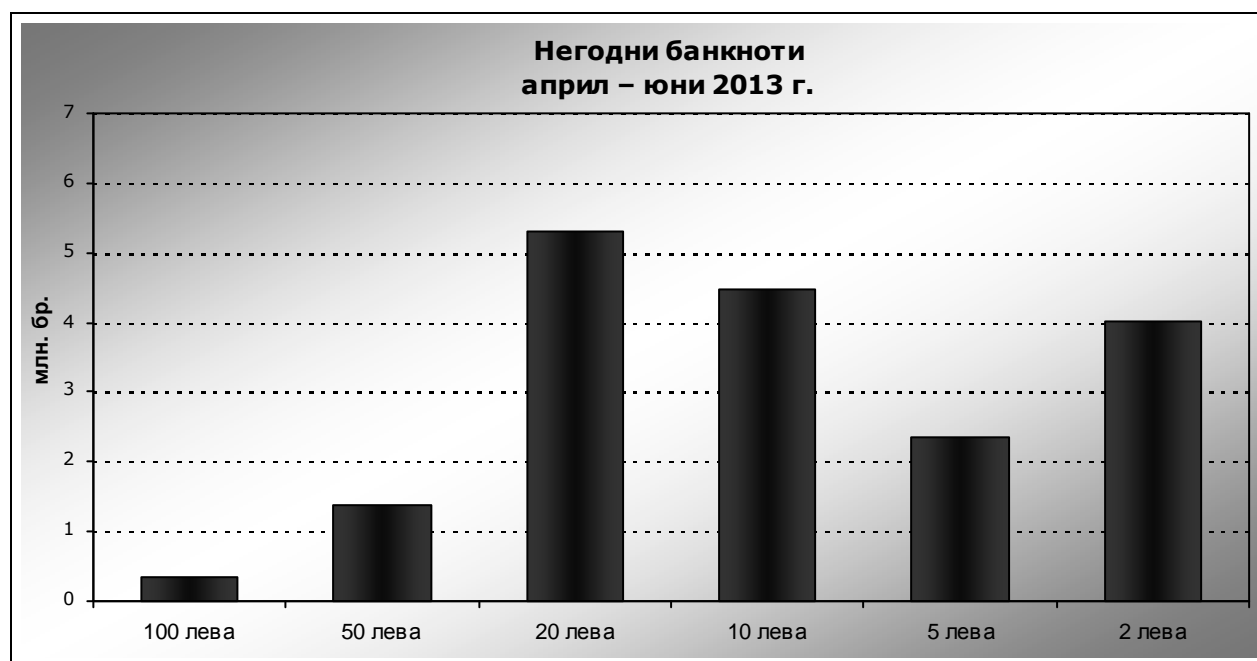
В периода април – юни 2013 г. са регистрирани и задържани общо 193 броя неистински български разменни монети, от които 2 броя монети от 1 лев, 174 броя монети от 50 стотинки, а останалите 17 броя са от 20 стотинки. При изпълнение на функциите по

извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през второто тримесечие на 2013 г. в БНБ са задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 365 бр. евро, 290 бр. щатски долари и 27 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети²

От общия брой проверени за истинност и годност банкноти през периода април – юни 2013 г. като негодни за последващо използване в паричното обращение са отделени 17.8 млн. броя банкноти. Те са с 4.7 млн. броя (20.96%) по-малко в сравнение с отделените негодни банкноти през първото тримесечие на 2013 г. Спрямо второто тримесечие на 2012 г. отделените като негодни банкноти са по-малко с 3.1 млн. бр., или с 14.86%.

За едногодишен период (юни 2012 г. – юни 2013 г.) отделените като негодни банкноти са общо 81.9 млн. броя, или с 0.8 млн. броя (0.97%) по-малко спрямо отделените през предходния едногодишен период (юни 2011 г. – юни 2012 г.).

При машинната обработка на банкнотите най-голям дял в общия брой банкноти, отделени като негодни през второто тримесечие на 2013 г., имат купюрите от 20 лева (29.70%). Отделените като негодни банкноти от 2 и 10 лева са с дялове съответно от

² Това са българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

22.47% и 25.06%. Делът на отделените през второто тримесечие на 2013 г. негодни банкноти от 5 лева е 13.17%, а на банкнотите от купюри 100 и 50 лева е по-малък и възлиза съответно на 1.93% и 7.67%.

При обработката на разменни монети в БНБ през второто тримесечие на 2013 г. като негодни са отделени 198.7 хил. броя, като спрямо същия период на предходната година техният брой намалява с 11.76%. Отделените като негодни разменни монети са с 11.4 хил. броя, или с 5.42% по-малко в сравнение с отделените през първото тримесечие на 2013 г.